

ΦΥΣΙΚΗ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ**ΘΕΜΑ Α**

Στις ερωτήσεις Α1-Α4 να επιλέξετε τη σωστή απάντηση

Α1. Αρμονικό κύμα διαδίδεται κατά τη θετική κατεύθυνση του άξονα $x'Ox$. Καθώς απομακρυνόμαστε από τη πηγή ενός κύματος.

- α. Η φάση ταλάντωσης μειώνεται.
- β. Η συχνότητα ταλάντωσης μειώνεται.
- γ. Το μήκος κύματος αυξάνεται.
- δ. Το πλάτος του κύματος αυξάνεται.

(5 μονάδες)

Α2. Από την εξίσωση $y=0,06\eta\mu(20\pi t-0,2\pi x)$ (S.I.) καταλαβαίνουμε ότι :

- α. Το κύμα έχει συχνότητα 20Hz , μήκος κύματος 0,2m και διαδίδεται προς τα θετικά.
- β. Το κύμα έχει συχνότητα 10Hz , μήκος κύματος 5m και διαδίδεται προς τα θετικά.
- γ. Το κύμα έχει συχνότητα 10Hz , μήκος κύματος 10m και διαδίδεται προς τα θετικά.
- δ. Το κύμα έχει συχνότητα 20Hz , μήκος κύματος 5m και διαδίδεται προς τα αρνητικά

(5 μονάδες)

Α3. Η ταχύτητα διάδοσης ενός αρμονικού κύματος πλάτους A και μήκους κύματος λ είναι δεκαπλάσια από την μέγιστη ταχύτητα λόγω ταλάντωσης των σημείων του ελαστικού μέσου. Άρα ισχύει:

- α. $\lambda = 20\pi A$
- β. $\lambda = 10 A$
- γ. $\lambda = A/20$
- δ. $\lambda = 10\pi A$

(5 μονάδες)

Α4. Ποιο από τα παρακάτω δεν χαρακτηρίζει ένα στάσιμο κύμα.

- α. Το πλάτος της ταλάντωσης κάθε σημείου εξαρτάται από τη θέση του σημείου .
- β. Δύο τυχαία σημεία έχουν ίδια φάση ή αντίθετη φάση .
- γ. Σημεία μεταξύ δύο διαδοχικών δεσμών έχουν κάθε στιγμή ίδια ταχύτητα και απομάκρυνση .
- δ. Η οριζόντια απόσταση δύο διαδοχικών κοιλιών είναι $\lambda/2$.

(5 μονάδες)

Α5. Να χαρακτηρίσετε τις παρακάτω προτάσεις σωστές ή λανθασμένες:

- α. Σύγχρονες χαρακτηρίζονται δύο πηγές όταν έχουν σταθερή διαφορά φάσης και ισχύει $\Delta\phi \neq 2\kappa\pi$

- β. Στο στάσιμο κύμα η μέγιστη απόσταση δεσμού-διαδοχικής κοιλίας ισούται με $\lambda/4$
- γ. Τα ραντάρ για τη λειτουργία τους χρησιμοποιούν ραδιοκύματα.
- δ. Τα διαμήκη κύματα διαδίδονται μόνο στα στερεά και κατά προσέγγιση στην ελεύθερη επιφάνεια των υγρών
- ε. Τα ηλεκτρομαγνητικά κύματα είναι εγκάρσια.

(5 μονάδες)

ΘΕΜΑ Β

B1. Σε γραμμικό ελαστικό μέσο που ταυτίζεται με τον ημιάξονα Ox διαδίδεται αρμονικό κύμα πλάτους A , προς τη θετική κατεύθυνση. Τη χρονική στιγμή $t=0$ το υλικό σημείο που βρίσκεται στην αρχή O του άξονα ξεκινά να ταλαντώνεται από τη θέση ισορροπίας του με θετική ταχύτητα και η φάση της ταλάντωσής του μεταβάλλεται με ρυθμό $4\pi \text{ rad/s}$. Στη χρονική διάρκεια του $3^{\text{ου}}$ δευτερολέπτου το κύμα θέτει σε ταλάντωση όλα τα υλικά σημεία του ελαστικού μέσου που βρίσκονται μεταξύ των σημείων K ($x_K = +1,6\text{m}$) και M , συμπεριλαμβανομένων των K και M . Αν τη χρονική στιγμή t_1 που ξεκινά να ταλαντώνεται το σημείο M έχει ήδη ξεκινήσει να ταλαντώνεται και το σημείο K , τότε ο αριθμός των υλικών σημείων του ελαστικού μέσου που διέρχονται από θέση απομάκρυνσης $y = +A/2$ τη χρονική στιγμή t_1 ισούται με : α. 8   β. 4   γ. 12

Να επιλέξετε τη σωστή απάντηση   (1 Μονάδα)

Να αιτιολογήσετε την απάντησή σας.   (5 Μονάδες)

B2. Δύο σύγχρονες πηγές κυμάτων Π_1 και Π_2 βρίσκονται στα σημεία Γ και Δ και δημιουργούν στην επιφάνεια ενός υγρού κύματα με το ίδιο μήκος κύματος λ . Σημείο Σ της επιφάνειας του υγρού απέχει από την πηγή Π_1 απόσταση $r_1 = 2\lambda$ και από την πηγή Π_2 απόσταση r_2 ($r_1 > r_2$), έτσι ώστε τα σημεία Γ, Δ και Σ να σχηματίζουν ορθογώνιο τρίγωνο με $\hat{\Sigma} = 90^\circ$. Το σημείο Σ ανήκει στην πιο κοντινή στη μεσοκάθετο του ευθύγραμμου τμήματος $\Gamma\Delta$, υπερβολή ακυρωτικής συμβολής. Η απόσταση μεταξύ των δύο πηγών ισούται με:

α. $1,5\lambda$ β. 5λ γ. $2,5\lambda$

Να επιλέξετε τη σωστή απάντηση   (1 Μονάδα)

Να αιτιολογήσετε την απάντησή σας.   (6 Μονάδες)

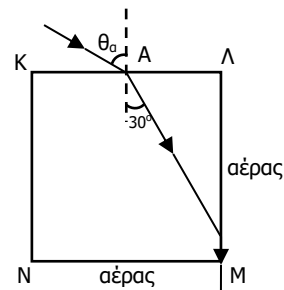
B3. Σε γραμμικό ελαστικό μέσο που ταυτίζεται με τον άξονα $x'Ox$ έχει δημιουργηθεί ,εξαιτίας της συμβολής δύο αρμονικών κυμάτων με μήκος κύματος λ στάσιμο κύμα με εξίσωση $y = 2A \sigma \nu \frac{2\pi x}{\lambda} \eta \mu \frac{2\pi t}{T}$.Αν $u_{\max}$ είναι η μέγιστη ταχύτητα ταλάντωσης του σημείου K ($x_K = +2,5\lambda$), τότε η ταχύτητα ταλάντωσης του σημείου Z ($x_Z = +\lambda/6$) τη στιγμή που το σημείο K διέρχεται από τη θέση ισορροπίας του με θετική ταχύτητα ισούται με :

α. $-u_{\max}$ β. $+u_{\max}/2$ γ. $-u_{\max}/2$

Να επιλέξετε τη σωστή απάντηση (1 Μονάδα)

Να αιτιολογήσετε την απάντησή σας. (5 Μονάδες)

B4. Στο διπλανό σχήμα φαίνεται η κάθετη τομή ενός κυβικού πρίσματος και μία μονοχρωματική ακτίνα προερχόμενη από τον αέρα ($n_{\text{αέρα}}=1$), που προσπίπτει στην πλευρά KL του πρίσματος και εξέρχεται παράλληλα με την πλευρά LM . Η γωνία διάθλασης της ακτίνας στο σημείο A είναι 30° .

α. Ο δείκτης διάθλασης του υλικού του πρίσματος είναι :

$$2\sqrt{3}$$

β. Για τη γωνία πρόσπτωσης θ_a ισχύει : $\eta \mu \theta_a = \frac{\sqrt{3}}{4}$.

γ. Για τη γωνία εκτροπής της ακτινοβολίας κατά την είσοδό της στο πρίσμα ισχύει :

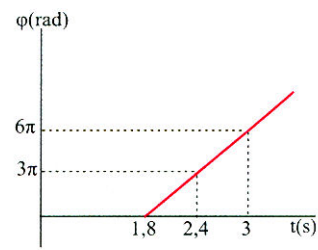
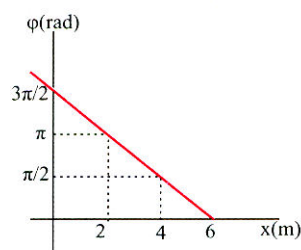
$$\theta_E = 5^\circ . \text{ (Δίνεται : } \eta \mu 35^\circ = \frac{\sqrt{3}}{3} \text{).}$$

Να επιλέξετε τη σωστή απάντηση (1 Μονάδα)

Να αιτιολογήσετε την απάντησή σας. (5 Μονάδες)

ΘΕΜΑ Γ

Στα δύο διαγράμματα βλέπετε τη μεταβολή της φάσης ενός εγκάρσιου κύματος που διαδίδεται κατά τη θετική κατεύθυνση, σε συνάρτηση με τη συντεταγμένη x και σε συνάρτηση με το χρόνο t . Τη

χρονική στιγμή $t=0$ το κύμα είχε φθάσει στην αρχή O του άξονα συντεταγμένων. Αν η ταχύτητα των σημείων του κύματος τη στιγμή που διέρχονται από τη θέση ισοροπίας τους είναι $0,2\pi$ m/s.

Γ1. Να βρεθούν η συχνότητα, το μήκος κύματος και η ταχύτητα διάδοσης του κύματος. (7 μονάδες)

Γ2. Σε ποια χρονική στιγμή αντιστοιχεί το διάγραμμα $\phi-x$ και σε ποιο σημείο το διάγραμμα $\phi-t$; (6 μονάδες)

Γ3. Να υπολογίσετε την ταχύτητα ταλάντωσης του σημείου που βρίσκεται στη θέση $x=4m$ τις χρονικές στιγμές $t=0,1$ s και $t=1$ s (6 μονάδες)

Γ4. Να γραφεί η εξίσωση ενός ίδιου πλάτους κύματος που διαδίδεται στο ίδιο ελαστικό μέσο προς την αντίθετη κατεύθυνση με διπλάσια συχνότητα και τη στιγμή $t=0$ φθάνει στην αρχή O . (6 μονάδες)

ΘΕΜΑ Δ

Μία τεντωμένη χορδή OA μήκους $\ell = 1,5m$ εκτείνεται στη διεύθυνση του άξονα $x'Ox$. Το άκρο O που βρίσκεται στη θέση $x=0$ είναι ελεύθερο, έτσι ώστε με κατάλληλη διαδικασία να δημιουργείται στάσιμο κύμα. Στη θέση $x=0$ εμφανίζεται κοιλία με $A'_x = 0,1m$. Τη χρονική στιγμή $t_0=0$ το σημείο $x=0$ βρίσκεται στη θέση μηδενικής απομάκρυνσης κινούμενο κατά τη θετική φορά και το στάσιμο κύμα εκτείνεται σε όλο το μήκος της χορδής. Η μέγιστη απόσταση μεταξύ της πρώτης κοιλίας και του δεύτερου δεσμού είναι $d = 0,1\sqrt{10}m$. Ο ελάχιστος χρόνος που χρειάζεται κάθε υλικό σημείο του ελαστικού μέσου που ταλαντώνεται, για να περάσει δύο φορές από τη θέση $y_1 = \frac{A'}{2}$ είναι $\Delta t = \frac{1}{60}$ s, όπου A' το πλάτος ταλάντωσης του σημείου.

Δ1. Να γράψετε την εξίσωση του στάσιμου κύματος (6 μονάδες)

Δ2. Να κάνετε τη γραφική παράσταση του πλάτους των μορίων της χορδής συναρτήσει της θέσης τους και της φάσης τους συναρτήσει της θέσης τους τη χρονική στιγμή $t = \frac{1}{80}$ s.

(6μονάδες) **Δ3.** Πόσα μόρια της χορδής έχουν απομάκρυνση $y = \pm A$ (όπου A το πλάτος των τρεχόντων κυμάτων που δημιούργησαν το στάσιμο) τη χρονική στιγμή $t_1 = \frac{1}{240}$ s και ποιες οι θέσεις τους;

(6 μονάδες)

Δ4. Πόσο τοις εκατό πρέπει να μεταβληθεί η συχνότητα των κυμάτων, ώστε στη χορδή στη θέση του 5^{ου} δεσμού να βρίσκεται τώρα ο 8^{ος} δεσμός; (Χωρίς να αλλάξει η κινητική κατάσταση των άκρων της.)

(7 μονάδες)